

Проведенный анализ финансово-экономического механизма деятельности КС в Украине говорит о значительном падении всех основных показателей деятельности и кризисе в сфере небанковского кредитования. Нами разработан комплекс основных мероприятий, которые следует провести для улучшения деятельности кредитных союзов.

#### Источники и литература

1. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. N 2908-III // Голос України. – 2002. – № 13. – С. 10-25.
2. Гончаренко В.В. Неприбуткова економічна природа кредитних спілок та кооперативних банків / В.В.Гончаренко // Вісник НБУ. – 2002. – № 5. – С. 29-31.
3. Коцовська Р.Р. Кредитна спілка – ефективна кооперативна установа парабанківської системи / Р.Р. Коцовська // Регіональна економіка. – 2003. – № 2 (28). – С. 154-158.
4. Молибога П. Грім серед ясного неба / П. Молибога // Україна-Business. – 2006. – № 33. – С. 3.
5. Звітність Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua/733.html>

Головерова Н.В., Єрмоленко О.Г.

УДК 336.13(477):614.2

### ФІНАНСИ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

**Вступ.** За сучасних перехідних ринкових умов, санаторно-курортні заклади України потребують особливої уваги, оскільки Україна має вигідне геополітичне розташування, володіє значним туристсько-рекреаційним потенціалом: сприятливими кліматичними умовами, багатством флори і фауни, великою кількістю культурно-історичних пам'яток культури і архітектури. Саме відвідуваність оздоровчих закладів є показником того, наскільки ефективно використовує наша держава свій рекреаційний потенціал. Аналіз фінансової діяльності підприємств санаторно-курортного типу свідчить, що відсоток іноземних громадян, що відвідують санаторно-курортні заклади України, дуже незначний [6]. Особливо зараз під час економічної кризи скоротилася кількість путівок, розрахована на мешканців України із середнім заробітком. Таким чином, дослідження фінансів санаторно-курортних підприємств України є актуальним.

Теоретичні аспекти фінансів підприємств освітили у своїх працях такі автори, як А.М.Поддєрьогін, І.О. Бланк. Але праць, присвячених фінансовим відносинам у санаторно-курортному комплексі бракує, ця тема висвітлена недостатньо, хоча їй приділяли увагу такі автори: О.О.Любіцева, Н.В.Фоменко, І.В.Бережна, та інші.

В останні роки дещо підвищився споживчий інтерес до вітчизняної системи санаторно-курортного обслуговування. Але проблемним є те, що в науковій сфері, в області фінансів, економіки, менеджменту, суттєвих змін не відбулося. Традиційні методи дослідження і управління фінансами не дають суттєвого результату. Недостатньо розроблені методи моделювання і прогнозування роботи санаторно-курортної сфери, особливо в умовах існуючої невизначеності макро- і мікросередовища. Невизначеність у тому, якому міністерству підпорядковуються санаторії: здоров'я чи туризму, складає значні проблеми для процесу дослідження цієї галузі. Вже давно поставлено питання відносно удосконалення нормативної бази в санаторно-курортній сфері. Треба відмітити і позитивні рухи, зокрема, прийняття «Концепція розвитку санаторно-курортної галузі» [1], але багато пунктів цієї концепції так і залишаються лише теоретичним використанням програмного методу.

Аналіз стану санаторно-курортної сфери України як на рівні галузі, так і на рівні окремого санаторно-курортного підприємства є метою дослідження. Виходячи із поставленої мети, виникає потреба розв'язання наступних задач:

- проаналізувати ринок рекреаційних послуг України та тенденції його розвитку;
- дослідити особливості розвитку санаторно-курортного комплексу (СКК) України в умовах економіки перехідного періоду;
- проаналізувати існуючі науково-методичні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємств санаторно-курортного комплексу;
- розробити конкретні рекомендації щодо покращення діяльності рекреаційного підприємства;
- дослідити і проаналізувати складові концепції розвитку СК галузі.

Об'єктом дослідження є підприємства санаторно-курортної сфери України. Предметом дослідження є фінансово економічні відносини в санаторно-курортній сфері.

Для дослідження діяльності підприємств СКК ми використовували наступні методи:

- SWOT- аналіз - для відображення проблем і перспектив галузі [5];
- районування - для виокремлення районів із різною ресурсною базою [3];
- спостереження і збір фактів - для дослідження діяльності підприємств та ін.

**Результати дослідження.** На початку 90-х років минулого століття Україна успадкувала від колишнього Союзу могутню санаторно-курортну базу, здатну приймати сотні тисяч відпочивальників водночас.

Після того, як парламент прийняв Закон України «Про курорти», почала створюватися і система державного регулювання у сфері діяльності курортів. Під юрисдикцією МОЗ України перебувають 37

спеціалізованих санаторіїв, загальна планова потужність яких становить 9346 ліжок. Фінансово-господарська діяльність санаторіїв фінансується згідно з планом на 100%, але вся біда в тім, що план цей становить у середньому 60-70 відсотків від мінімальних потреб. А видатки, передбачені на розвиток та удосконалення матеріально-технічної бази всіх оздоровчо-лікувальних закладів, становлять, всього-на-всього 20–30 відсотків. З огляду на цифри, можна говорити лише про підтримання у більш менш належному стані їх інфраструктури.

Невиконання санаторіями планових показників пов'язане насамперед з їх вкрай незадовільною матеріально-технічною базою. Наприклад, більшість будівель, в яких розміщено санаторії, збудовано ще на початку минулого століття, вони потребують капітального ремонту. Особливо це стосується санаторіїв Південного берега Криму та Одеського регіону.

Для розв'язання поставлених задач ми провели аналіз фінансово-господарської діяльності пансіонату матері та дитини «Ластівка», що знаходиться у Скадовському районі.

Помісячний аналіз фактичної завантаженості пансіонату свідчить про відсутність ритмічності у роботі, практично вся кількість відпрацьованих ліжко-днів припадає на період травень-вересень кожного року. Із запланованих для виконання 11220 ліжко-днів у 2009 р. виконано 8283 ліжко-дні, це відповідає 73,82% і на 4,39% більше, ніж виконано у 2008 р., проте фактичні можливості пансіонату щодо ефективності використання номерного фонду в силу сезонності надання послуг повністю не використовуються [2].

По мірі розвитку виробничої діяльності пансіонату крім отримання доходів від реалізації путівок почали зростати надходження від реалізації продукції кафе, надання послуг за медичне обслуговування. (табл.1).

**Таблиця 1.** Зведений аналіз доходу пансіонату матері та дитини «Ластівка» по видах діяльності у 2007-2009 рр.

Дохід	2007р.	Питома вага, %	2008р.	Питома вага, %	2009р.	Питома вага, %
Путівки	262	90%	711	86%	721	81%
Кафе	29	10%	97	12%	148	17%
Медичне обслуговування	-	-	20	2%	22	2%
Всього	291	100%	828	100%	891	100%

Рекреаційна діяльність породжує вторинні потреби відпочиваючих на основі ефекту мультиплікатора (потреби у транспортних послугах, житлі, харчуванні, розвагах) [5]. Пропонується для підвищення ефективності діяльності пансіонату матері та дитини «Ластівка» розвинути комерційну діяльність в об'єктах допоміжного призначення. До них належать виробництва з випуску високоякісних продуктів харчування, таких як рослинна і вершкова олія, копченості, хлібобулочні вироби, макарони, мед та ін.

Висновки і пропозиції. Основні проблеми і перспективи розвитку СК галузі можна подати у вигляді наступної матриці (мал. 1):

	СК підприємства	СК галузь
проблеми	Неефективна маркетингова діяльність	Недосконала нормативно-правова база
	Неефективний менеджмент	Двозначність у керуванні
	Зношеність основних фондів	Практична відсутність інвестицій
	Неналежне обслуговування	Відсутність досконалого механізму діяльності
перспективи	Нераціональне використання природних ресурсів	Незабезпечення комплексного розвитку курортних територій
	Реконструкція існуючих і будівництво нових об'єктів	Розвідування нових запасів підземних вод
	Введення в діяльність нових технологій	Створення економічних умов для кращого функціонування СК закладів
	удосконалення діяльності СК закладів шляхом розширення асортименту послуг	Здійснення заходів для залучення інвестицій
	Зменшення собівартості путівок	Поступова прозора приватизація закладів

**Мал. 1.** Матриця проблем і перспектив СКК [1].

Реалізація лише цих пропозицій сприяла б поліпшенню роботи всієї санаторно-курортної системи України, що, звичайно, позначилось би і на здоров'ї нації. В подальших дослідженнях необхідно приділити увагу зниженню собівартості путівок за допомогою статистично-математичних методів.

#### Джерела та література

1. Концепція розвитку санаторно-курортної галузі. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2003 р № 231-р [Електронний ресурс] / режим доступу // <http://www.moz.gov.ua/ua/main/?docID=13158>
2. Акт ревізії фінансово-господарської діяльності пансіонату матері та дитини «Ластівка» від 17 вересня 2009 р, м. Скадовськ
3. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. Учебный курс. 2001. – 448с.
4. Влахова О.В. Методи наукового пізнання.– К.,:Борисфен-М, 2007. – 98 с.

5. Любіцева О.О. «Ринок туристичних послуг» [Електронний ресурс] / режим доступу // [http://tourlib.net/books\\_ukr/lubiceva\\_rtp.htm](http://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_rtp.htm)
6. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія.[Електронний ресурс] / режим доступу // [http://tourlib.net/books\\_ukr/fomenko.htm](http://tourlib.net/books_ukr/fomenko.htm)

**Градова Т.Ф.**

**УДК 336.14**

## **РАСХОДЫ БЮДЖЕТА И ИХ ВЛИЯНИЕ НА ФИНАНСОВЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ГОСУДАРСТВА**

Одной из базовых характеристик экономики и страны в целом независимо от поставленных целей – обеспечение конкурентоспособности, безопасности, стабильности или устойчивого роста – является ее потенциал. «Потенциал» в переводе с латинского трактуется как «сила, прочность». Современный подход к трактовке экономического потенциала видим, например, в экономическом словаре: «это совокупная способность экономики страны, её отраслей, предприятий, хозяйств осуществлять производственно-экономическую деятельность, выпускать продукцию, товары, услуги, обеспечивать запросы населения, общественные нужды, обеспечивать развитие производства и потребления» [8, с.55].

Вопрос относительно нашего государственного финансового потенциала является не последним в жизни страны, он актуален на сегодняшний день и будет рассмотрен в нашей статье. Он является центральной проблемой нашей публикации.

При количественной оценке финансового потенциала Украины его формируют такие составные:

Финансовые ресурсы, которые находятся в распоряжении органов государственного управления.

Финансовые ресурсы предприятий, учреждений и организаций разных форм собственности и видов деятельности.

Финансовые ресурсы населения [8, с.60-61].

Поскольку в сложных условиях, обусловленных не только последствиями глобального мирового кризиса, но и внутренним экономическим спадом, происходит формирование финансового потенциала Украины, то в данной ситуации перед государством возникает два главных вопроса: где взять средства и как их рационально использовать. Появляется необходимость принять решение относительно того, сколько средств направить на развитие экономики, а сколько в социальную сферу. Поскольку бюджетные расходы являются не только инструментом перераспределения созданной стоимости, но и существенным рычагом регулирования экономических процессов, необоснованные действия в данной ситуации могут иметь негативные долгосрочные последствия.

Проблемы рационального формирования доходов и расходов бюджетов разных уровней, их оптимизации постоянно находились в поле зрения украинских ученых. Поэтому вопрос рационализации бюджетных расходов в части их влияния на формирование финансового потенциала государства требует обобщения. Таким образом, целью данной статьи является обоснование направлений увеличения влияния позитивных эффектов бюджетных расходов на формирования финансового потенциала государства.

В конце XX века бюджетные кризисы в разных странах мира усилили внимание к вопросам управления государственными расходами. Как результат была проблема большого бюджетного дефицита и связаны с этим диспропорции в сфере денежно-кредитных отношений, что в целом обуславливало значительное уменьшение потока внешних займов и подрыва системы валютных курсов. Дефицит бюджета, большая внешняя задолженность приводят к значительной инфляции, нестабильности валютных курсов, увеличению процентных курсов. Все это отражается на уровне инвестиций, который значительно уменьшается. Выходом из такой ситуации являлось укрепление государственных финансов путем мобилизации дополнительных доходов и сокращения государственных расходов [7; 3, с.52].

На протяжении ряда последних лет бюджет Украины был дефицитным. Дефицит имеет тенденцию роста. Также ситуация усложняется постоянным ростом расходов на социальную сферу. Увеличение социальной составной бюджета тормозит наращивание финансового потенциала государства.

С. Соломенко справедливо заметил, что на сегодняшний день в Украине макроэкономическая ситуация большей степенью влияет на бюджетную политику и организацию бюджетного процесса, чем наоборот. Существенно влияет на данный процесс то, что не учитывается связь параметров бюджета с частным потреблением, сбережением, инвестициями, учетом текущих операций и показателями денежно-кредитной сферы. Это может привести к ошибкам и просчетам в процессе бюджетного планирования и, как следствие, к снижению эффективности бюджетной политики, даже при условии безупречного исполнения бюджета [5; 6].

Важным признаком бюджетной политики, которая осуществляется в последние годы, является снижение фискальной нагрузки на экономику, которую хочется видеть конкурентоспособной. Конкурентоспособность может достигаться за счет капитальных вложений, которые определяют возможность инновационного развития. Однако данные вложения очень невелики. Бюджетная система постепенно превращается в преимущественно финансирование органов власти и управления. Возникает недооценка вложения средств в реальную экономику [2;7]. Учитывая ограниченность бюджетных ресурсов, развитие кризисных явлений в экономике Украины, вопрос относительно рационального направления бюджетных инвестиций в реальный сектор экономики, инновационную сферу стает еще более актуальным.